

СЕКЦІЯ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ДО ПИТАННЯ МЕТОДІВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОЇ РОБОТИ

Анохін В. О.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри права, політології та міжнародних відносин
Університету імені Альфреда Нобеля
м. Дніпро, Україна*

Способи й прийоми аналізу, оцінки та прогнозування безпосередньо в науковій літературі пов'язують з такими філософськими категоріями як методи. Зазначена теза є логічним продовженням визначенню філософського поняття методу викладеного в філософському словнику Розенталя М.М., а саме метод є шляхом до мети, способом її досягнення [1, с. 241].

Одне з наукових визначень методів управлінської діяльності надано Атаманчуком Г.В. відповідно до якого методи необхідно розуміти як способи та прийоми аналізу й оцінки управлінських ситуацій, використання правових і організаційних форм впливу на свідомість і поведіння людей у керованих суспільних процесах, відносинах і зв'язках [2, с. 174]. Сучасні технології виробництва інформації все більше торкаються не тільки процесів фіксації, тиражування, поширення інформації, але й також аналізу, переробки, смислової трансформації знань.

Розкриваючи зміст методів інформаційно-аналітичного забезпечення правової роботи органів державної податкової служби (далі за текстом «ОДПС»), їх можна об'єднати за тими процедурами, що стосуються виконання правової роботи ОДПС, у наступні групи методів:

- 1) правової аналітики;
- 2) економічного аналізу;
- 3) прогнозування і планування;
- 4) аудиту.

1. **Методи правової аналітики.** Зацікавлені в дефініціях можуть знайти визначення «аналізу» в словнику Ожегова С.І., який під аналізом розуміє метод наукового дослідження шляхом розгляду окремих сторін, властивостей, складових частин чого-небудь [3, с. 24].

Досліджуючи проблеми аналізу як методів інформаційно-аналітичного забезпечення правової роботи в ОДПС, нами було з'ясовано, що найпоширенішим методом аналізу зовнішньої інформації про платника є метод аналізу доходів та витрат.

Аналітична робота в апараті органів державної влади стала обов'язковою. Така робота вимагає неаби-яких зусиль та уваги при виконанні конкретної задачі. Також, необхідно бути фахівцем в конкретній галузі та достеменно володіти ситуацією та розуміти проблематику з причини її виникнення до аналізу кожного етапу її розвитку. Актуальним залишається застосування різних методів та засобів, прийомів аналізу. Не виключенням з цього є й юридична служба ОДПС України, де одним з головних видів діяльності є аналітична робота.

До сьогодні практично відсутні визначення правової аналітики, її походження, зміст, сутність та завдання. Загальновідома позиція науковців зводиться до того, що аналітична робота не може абстрагуватися від роботи, пов'язаної з обробкою інформації, оскільки інформація є базовим фундаментом для аналітики.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо зайвим зазначати, що для ефективного керування необхідно мати інформацію про об'єкт управління. Процес та результат управлінських рішень знаходиться в безпосередній залежності від обсягу, своєчасності подання та якості аналізу інформації. Реальний стан справ в управлінні соціально-економічними та політичними процесами лише підтверджує вищезазначену тезу.

2. Методи економічного аналізу. Більшість інформації, яка являє собою базу для аналітичної діяльності, існує у вигляді статистичних даних, й це стосується не лише органів податкової служби. Як правило, статистичний аналіз відображає стратегічний рівень прогнозування та планування, що обумовлює прерогативу аналітичної діяльності на рівні центрального органу ДПС. При цьому, не залежно від того, що аналітична робота притаманна більшості структурних підрозділів всіх рівнів.

Практична діяльність органів державної податкової служби дозволяє дійти висновку що для визначення реальної оподатковуваної бази із застосуванням методу економічного аналізу можна брати до уваги виключно законні джерела податкової інформації як-то, інформацію отриману від органів влади та третіх осіб та результати минулих перевірок та ревізій.

При цьому, вкрай необхідним є створення системного підходу до організації роботи з клієнтами (юридичними особами) у напрямі забезпечення проведення економічного аналізу з використанням

результатів електронної перевірки та стимулювання самостійного виконання платниками податків зобов'язань перед бюджетами та державними цільовими фондами відповідно до чинного законодавства.

Правова робота в ОДПС України втілює в себе комплексну аналітичну діяльність, вирішуючи складні, часто нестандартні питання, які не може вирішити самостійно жодний інший структурний підрозділ ДПС України. Тому, під час виконання правової роботи юристи стикаються з необхідністю обробки тих обсягів інформації, що стосується нормативно-правового врегулювання питань з роботи кожного структурного підрозділу ДПС, а також інформації, вже накопиченої цими структурними підрозділами під час адміністрування податків.

3. Методи прогнозування і планування. Нерозривно з аналітичною діяльністю в правовій роботі ОДПС України пов'язано планування. *Планування* як методологічний підхід являє собою процес визначення цілей, яких система податкової служби передбачає досягти за певний період, а також засобів, шляхів та умов її досягнення. Планування об'єднує структурні підрозділи податкової служби загальною метою, надає усім процесам однонаправленість і зкоординованість, що дозволяє найбільш повно і ефективно використовувати ресурси, комплексно, якісно та швидко вирішувати різноманітні завдання. Під плануванням розуміють управлінську діяльність, яка визначає перспективу та майбутній стан системи ОДПС. З допомогою планування створюється орієнтир її майбутньої діяльності [4].

Планування є важливою частиною юридичної практики в системі ОДПС. Багатьом відомо, що для отримання реальних позитивних результатів, спочатку потрібно провести ретельну підготовку – спланувати, обговорити, вислухати думки та зауваження й ще раз все переосмислити. Тому, успішна правова робота неможлива як без довгострокового планування, так й без оперативного планування конкретної структурної одиниці державного органу.

Передумовою планування є *прогнозування*. Цей метод являє собою виявлення об'єктивних (реальних) тенденцій, станів розвитку бізнесу в майбутньому, а також альтернативних шляхів розвитку і термінів їх здійснення. Прогноз повинен дати уявлення про напрямок розвитку, про засоби досягнення цілі, про результат його дій. Успіх майбутнього визначає не тільки сьогодні, але і минуле. Прогноз неможливо відокремити від планування, він його органічна частина. Це положення стосується не тільки суб'єкта господарювання, але і системи державної податкової служби щодо адміністрування податків [4].

Прогнозування – це процес, пов'язаний з усвідомленням результатів минулого для створення орієнтиру в майбутньому. Якщо усвідомлення

результатів в минулому здійснено з аналізом причин, які були підставою недосягнення поставленої мети та зрозуміло причини ризиків, що також заважали досягненню поставленої мети, то таке прогнозування може бути покладено в основу планування.

Загальні цілі прогнозування правової роботи органів ДПС формулюються і встановлюються на основі загальної місії організації і визначених цінностей і цілей, на які орієнтується вище керівництво [3]. Успіх в діяльності державного органу, зокрема податкового, може бути досягнутий у разі якщо мета буде мати чітко визначені характеристики.

Прогноз має грецьке походження та, по-суті, «prognosis» означає передбачення в майбутньому якихось явищ або подій. Відповідно, прогнозуванням є процедура щодо визначення таких явищ або подій на майбутнє.

Науковці виділяють близько 200 методів прогнозування, зазначаючи, що методи прогнозування тісно пов'язані з принципами. Слід зауважити, що по суті, методи прогнозування є способами реалізації принципів.

Методи прогнозування прийнято поділяти на формалізовані та інтуїтивні.

4. Методи аудиту. Партнерські відносини між податковими органами та платниками податків були закладені в стратегію модернізації податкової служби.

Така модель взаємовідносин будувалась на принципах прозорості, довіри, зменшення кількості документальних перевірок, доброчесності ведення бізнесу. Ключовим посилом модернізації податкової служби, це було зміна іміджу державного органу з чітко вираженого фіскального на сервісний або консультативний. При цьому контрольно-перевірочна робота зміщувала свої акценти на доперевірочну роботу, тобто на стадію виявлення та упередження податкових та валютних правопорушень на якомога ранній стадії, на стадії аналізу діяльності платника податків. Все це обумовило виникнення нових методів контролю та аналізу. З'явився, так-би мовити, «кабінетний аудит».

«Кабінетний аудит» – це форма контролю за діяльністю платника податків за допомогою податкової, фінансової звітності та іншої зовнішньої інформації, в тому числі комп'ютерних мереж та баз даних. Все це являло принципово нову методику.

Як показав час, «кабінетний аудит» виправдав себе певною мірою. Реорганізація податкової служби звелась до того, що контрольно-перевірочна функція, яка була притаманна інспекціям, стала функцією податкового органу регіонального (обласного) рівня.

В свою чергу, запровадження «кабінетного аудиту» призвело до змін в організації роботи податкового органу вцілому та підрозділах по обробці та аналізу податкової звітності зокрема.

«Кабінетний аудит» відрізняється від фіскального підходу тим, що пов'язаний з іншою організацією роботи щодо отримання та аналізу податкової інформації.

Література:

1. Философский словарь / под ред. М. М. Розенталя. Москва : Политиздат, 1972. 496 с.
2. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления. Курс лекций. Москва : Юрид. лит., 1997. 400 с.
3. Ожегов С. К. Словарь русского языка. Ок. 57 000 слов / под. ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведовой. 18-е изд., стереотип. Москва : Русск. яз., 1986. 797 с.
4. Правові засади інформаційно-аналітичної роботи органів державної податкової служби. Електронний ресурс: URL: <http://nadoest.com/perelik-umovnih-skoroehene-4> (дата звернення: 20.05.2022).

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПОСАДОВА ОСОБА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ»

Анохін О. Д.

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

м. Київ, Україна

Поняття «посадова особа» виходить за межі публічно-службових відносин. Посадова особа, на відміну від інших службовців, наділена владними повноваженнями, що дозволяють забезпечувати централізований вплив на організаційну структуру, сприяти її цілісності й узгодженості діяльності службового апарату при виконанні завдань і функцій, визначених відповідно до його компетенції. Якщо поняття «посадова особа» розглядати лише в межах публічної служби, то воно становитиме окрему групу службовців, тобто тих, хто обіймає керівні посади або нормативно наділені правом вчиняти управлінські дії [1, с. 183].

Термін «посадова особа» вживають для позначення будь-якої особи, яка обіймає певну посаду в державній чи недержавній структурі. Але в юридичній теорії та практиці «посадова особа» підкреслює значущість місця особи, зазвичай керівників, їх заступників та інших,